

Viničar utonil. Od Št. Vida pri Ptujju poročajo, da je utonil v močno narasli Dravinji viničar Jakob Duh, ki zapušča ženo in štiri nepreskrbljene otroke. Lovil je les, katerega je nosila Dravinja. Ko se je lotil z drogom težjega hloda, ga je ta potegnil na sredino valov. Nekaj časa je še plaval, a so ga le premagali deroči valovi in ga odnesli, da še trupla danes niso našli.

Visoka starost. V starosti 93 let je umrl upokojeni železniški uslužbenec Jakob Rajner. Dolga leta je stanoval v Hrastniku pri svojem sinu. Po sinovi smrti se je preselil k svoji hčerki v Zg. Radgono. Bil je zaveden katoliški mož ter vzor očeta. Ostani mu ohranjen časten in hvaležen spomin!

Nad 100 let star Jugoslovan umrl. V sredini minulega tedna je umrl v Zaječaru v Srbiji trgovec Todor Jovanović Desedrenac, 101 leto star. Ko je starček čutil, da se mu bliža smrt, je zbral krog sebe celo družino. Po slovesu od otrok in vnukov je zdrknil v naslonjač in izdahnil radi starostne oslabelosti.

Najstarejši Anglež umrl. V Nottinghamu na Angleškem je umrl najstarejši angleški državljani, 148letni William Walker. Vse svoje življenje je jedel — svinjsko meso, katerega je do zadnjega prav krepko zalival s pivom.

Ogromen gozdni požar. Dne 20. aprila je izbruhnil predpoldne silovit gozdni požar na oblastnem posestvu Ponoči pri Litiji. Pogorelo je 25 ha gozda, nasadov od ljubljanskega oblastnega odbora in 7 ha kmetijskih gozdov. Škoda cenijo na 300 do 400.000 Din. Požar so z velikimi naporji omejili in pogasili. Sumijo, da gre za maščevanje hudobne roke.

Iskra iz lokomotive zanetila požar. Dne 20. aprila popoldne so objeli plameni vas Gatino pri Grosupljem na Kranjskem. Ogenj je izbruhnil najprej pri s slamo kriti hiši, ki je blizu železniškega tira. Najbrž je zanetila to streho iskra iz mimo brze lokomotive. Pogorelo je vsega skupaj 17 poslopij, 2 prašiča, človeških žrtev ni bilo. Pogorelci so sami revnejši kmetje in kočarji.

Veliko močvirje blizu Beograda bodo izsušili. Že lani je bila izdana naredba za izsušenje velikega močvirja med Donavo in Tamišem pri Pančevu. Stroški za to melioracijo bodo znašali 260 milijonov dinarjev, k tej svoti pa bo država prispevala polovico, polovico pa Donavsko-tehniška zadruga v Pančevu. Pridobljenih bo 50.000 ha nove zemlje za oranje, kar bo predstavljalo najmanj vrednost 1 milijarde dinarjev. Vsa površina plodne zemlje naše države se bo povečala za 1%, naše narodno premoženje pa za 1 milijardo Din. Če odbijemo stroške, bo z novo zemljo pridobljeno premoženje tri četrtine milijarde, povrh tega pa bode z izsušitvijo tega močvirja možno cenejše graditi most pri Pančevu in sicer za celih 130 milijonov Din. Okolica mesta Beograda bo pridobila v zdravstvenem oziru, ker bo izginilo veliko močvirje v bližini. Izsuševalna dela bodo trajala tri leta, ta čas pa bo imelo veliko število brezposelnih tam svoj zaslužek.

Dve najmočnejši bojni ladji. Dve najnovejši in najmočnejši bojni ladji sta last Anglije, nosita imeni »Nelson« in »Rodney« ter opravljata službo v Atlantskem Oceanu. Obdani sta na krovu z jeklenimi ploščami, ki so debele 16 cm. Bombe iz letal in tudi najtežje topovske krogle ne morejo prebiti tega obrambnega oklepa. Ostali trup ladje in oba stolpa, kjer so težki topovi, so zavarovani z jeklom v debelosti od 35 do 40 cm. Najbolj zanimivo pri teh dveh ladjah je dejstvo, da se blizata glede zgradbe vzoru nepotopljivosti. Napram torpedom sta tako neobčutljivi, da bi se n. pr. »Nelson« ne potopil, akoravno bi ga zadelo šest torped.

V sedmih mesecih ujel 732 kitov. V Hobart (na otoku Tasmaniji pri Avstraliji) se je vrnil parnik za lovljenje kitov »Nielsen Alonso«. V sedmih mesecih je naložila ladja 732 kitov, ki so vredni 80 milijonov Din. Iz kitov so pridobili 63.500 ton ribjega olja. Kapitan zgoraj omenjenega lovilca Andersen je izpovedal, da je parnik »Larsen« ki se nahaja sedaj še v Rossovem morju ob južnem tečaju, istočasno postrelil še večje število teh dobičkanosnih morskih velikanov. Kiti so obsojeni na popolno iztrebljenje. Ne bo dolgo več in teh nedolžnih morskih velikanov ne bo nikjer več. Danes pošiljajo cela brodovja nad kite, ki jih po severnih morjih že sploh ni več. Angleško in francosko časopisje zahteva mednarodne korake, ki bi naj zavrlj upostoševalni lov Norvežanov na kite.

Ženski strah. Stanovalci neke hiše v ulici Beaubourg v Parizu so zadnji čas preživeli jako neprijetne noči. O polnoči so začuli skrivnostno ječanje in nekateri so razumeli naslednje besede: »Aleksij, ti me siliš v smrt!« Par žensk je hitelo na bližnjo policijsko postajo in stvar naznanilo. Policija je poslala nekaj mož, da bi s »strahom« po vseh predpisih uradovali. Tretjo noč so policaji za nekim zidom iztaknili »strah« od katerega je prihajal skrivnostni jok in stok. Bil je to mlad mož, ki se je pa na policiji izkazal kot mlado dekle. S solzami je priznala, da stanuje v oni hiši, kjer je strašila, njen izvoljenec Aleksij, ki jo je pred 14 dnevi brezsrčno zapustil. Kot »strah« ga je hotela ganiti in nagniti do tega, da bi se zopet povrnil k njej ali pa ga vsaj prestrašiti. Policija je z dekletom milo postopala in jo izpustila proti obljubi, da ne bode več »strašila«, tembolj, ker se je to sredstvo izkazalo topot kot popolnoma brezuspešno.

Zločinci spremili svojega predsednika na zadnji poti. V berlinskem predmestju Reinikendorf je bil pokopan te dni krčmar. Pogreba se je udeležilo v črnih oblekah in cilindrih 2000 članov raznih nemških zločinskih družb in organizacij. Iz vseh vlemest Nemčije so prihiteli tolovaški odposlanci, da izkažejo zadnjo čast vrhovnemu poglavarju nemških banditskih društev, ki je bil tokrat obenem tudi gostilničar.

Roparji napadli s strojnico prevoz denarja. Iz Newyorka javljajo: V sredini Newyorka so se lotili pri belem dnevu ameriški banditi s strojno puško prevoza denarne blagajne. Na

avtomobilu so prevažali blagajno v večjo banko. Prevoz je stražila policija. Naenkrat se je pripeljal za avtomobilom, na katerem je bila blagajna, drug avto, iz katerega je začela streljati — strojna puška na prevoznike. Policija je odgovorila na napad s strelji. Dva policista sta bila težko ranjena. Držni banditi so se polastili blagajne, v kateri je bilo zaklenjenih 38.000 dolarjev.

Ženitovanjski slepar. 200 nevest je prevaril in jim izvalil lep znesek 150 tisoč čeških kron na Moravskem te dni aretirani 47letni čevljar Fr. Novotny.

Trileten deček morilec. V okolici vasi Jaunsale v Litvi je odšla neka kmetica po opravkih v vas in pustila doma tri majhne otroke: triletnega dečka in njegovega dveletnega bratca ter v zibelki trimesečno dete. Ko se je vrnila domov, je našla dojenčka v zibelki — mrtvega, ostala dva otroka sta se pa igrala na tleh. Triletni deček je začel materi pripovedovati, da je vzel mali sestrici v sladkor namočen kruh. Ko je začela nato sestra jokati, je vzel poleno in ji razbil glavo.

Zanimivosti.

Nekaj o Avstraliji.

Kar je kopnega v Avstraliji, je puščava, izvzemši širok obalni pas na jugovzhodu, vzhodu in ne severu.

Mesta so zelo velika in lepa, a brez gospodarskega zaledja. Človek ima vtis, da je vse prevelikopotezno zasnovano. Upravne palače, parlament, opere, kopališča — vse ob robu dela sveta, ki je ves ena sama puščava. Dobre ceste ob tolikih daljavah niso mogoče in tudi ne potrebne, ker si avtomobili sami utirajo pot preko ravne puščave. Mnogo potrebnejše so železnice, ki so na jugu in vzhodu tudi zelo številne. Vsekakor ima vsaka država svojo lastno tirno širino. Avstralske države boleajo za medsebojno gospodarsko ter politično ljubosumnostjo, tako da so morali o priliki poizkusa, da ustvarijo prekocelinsko progo, ki bi vezala jug in sever, položiti tire v treh različnih širinah. Progo so zgradili samo do polovice, ker ni zanj nobene potrebe in vozi samo vsakih 14 dni po en vlak. — Avstralija ima tačas 40.000 kilometrov železnic.

Avstralec, to je belec, sprejme vsakega tujca z neskončno ljubeznivostjo — ker se veseli vsakega obiska; toda o pomanjkljivosti svoje domovine molči in tako nastajajo potem napačne sodbe, ki se širijo v ostale dele sveta. Vsi veliki hoteli, ki jih vzdržuje vlada, in ki so jih zgradili za tujce, katerih ni, delajo z izgubo. Ravno tako večina državnih podjetij. Mesta so preobljudena, ker se neprestano vrši beg v mesta. Avstralija je izrazito poljedelska dežela; industrija igra neznatno vlogo. Povpraševanje po delu stalno znatno prekaša potrebo industrijskih delavskih moči.

V Avstraliji so na vladi socialisti. Izvedeno je najboljše socialno zavarovanje, ki je obvezno. Mezde so višje nego v Ameriki, kar onemogoča u-

spešno gospodarstvo. Avstralija ima ta čas eno milijardo funtov šterlingov dolgov ali okroglo 277 milijard dinarjev. Vsak teden plača 1 milijon funtov ali okroglo 277 milijonov dinarjev za same obresti. Celokupna Avstralija ima 6 milijonov duš, a pri tem 80 ministrov in 800 poslancev.

Ker sta se obe največji mesti Sidney in Melbourne prepirali za naslov prestolnega mesta, so rešili spor na ta način, da so sredi med njima, daleč v notranjosti dežele, zgradili novo prestolnico, ki naj bi ne delala drugim mestom nobene konkurence. Novo glavno mesto se imenuje Canberra. Zgradili so ga iz državnih sredstev, in so znašali potroški skoro 400 milijonov funtov šterlingov. Mesto je zgrajeno po najmodernejših načrtih; toda zazidan je le nezaten del, ostali deli ostanejo pač neobljedeni, saj mesto nima nobene bodočnosti, nobene gospodarske in tudi ne prometnopolitične upravičenosti. Na papirju šteje mesto tačas 9000 duš, dejansko pa prebiva v mestu le nekaj upravnega osebja; poslanci in višji uradniki pa zapustijo mesto, čim se zaključijo parlamentarno zasedanje.

Podnebje je zelo izpremenljivo; velikokrat se v teku par ur izpremeni toplota za 20 stopinj Celzija, tako da je treba imeti tudi poleti vedno pripravljeno zimsko obleko. Avstralija je stara celina, ki je obdaja mlado Polinezijo skozi otočje. Od ostalih zemeljskih celin se je ločila v najstarejših časih zemeljske zgodovine, še preden so se razvili višji sesalci. Avstrasko živalstvo stoji zato na zelo nizki stopinji in spominja na pradobo zemlje. Ravno tako rastlinstvo. Drevje ne rodi nikakega užitnega sadja, listje ne daje sence, ker visi navpično nizdol, cvetlice ne diše, seme je neuporabno. Proslulo avstralsko grmo vje kaže le redko rastoči trn in pa evkaliptično rastlinje. Brezupna slika. Morje ob avstralski obali je zelo plitko, ker je bila dežela še pred nepredavnim časom zvezana z bližnjimi otoki. Zato ne manjka izvrstnih luk in kopališč. Kopanje je tudi narodno opravilo Avstralca, enako konjske dirke.

Prvotni Avstralci (domačini) so zelo dobrodušni, zelo plašni in se umikajo pred belim plemenom, ker so spoznali v njem krutega iztrebljevalca, vedno dalje v notranjost. Izumirajo tiho in hitro. Ljudožrci niso nikoli bili; za delo niso. Uporabljati jih je mogoče samo kot pastirje.

*

Zakopani zakladi.

Kakor daleč sega zgodovina, je bila loveštvu znana pridelava zlata z izpiranjem in topljenjem. V starem Egiptu in posebno v Nubiji je cvetelo pridobivanje zlata že 2000 let pred Kristusom. Akoravno so v najstarejših časih veliko zlata izpirali in natopili, izginejo te zlate množine s primerom, kako so se kopičili zlati zakladi potom vojsk, roparskih pohodov in opustošenj. Mislimo samo na neizmerne zlate dragocenosti jeruzalemskega templja, ali na zlata drevesa in zlato listje, katero si je osvojil perzijski kralj Cirus na vojnih pohodih po Aziji. Kako nepregled-

no je bilo bogastvo Aleksandra Velikega, macedonskega kralja, ki je zbral med drugim 400 zlatih — kraljevskih kron. Koliko zlata so nagrabili križarji v Carigradu leta 1204. Nehote se nam usili vprašanje: Kam so izginili vsi ti zlati zakladi? Veliko jih najdemo še danes po raznih muzejih. Pretežni del pa je izginil, je zakopan ter skrit kje pod zemljo in čaka na odkritje.

Pred leti so odkrili Angleži grob staroegipčanskega kralja Tutanchamona. Že to razkritje je dokazalo, koliko zlatega bogastva so dali po smrti v grob le samo enemu kralju. Razven zlate krone z zlatim kraljevim mečem, stalažali poleg trupla dve zlati bodali z držajema, ki sta posuta z najbolj dragocenimi dragulji. Roke in noge balzamiranega kralja so počivale na zlatih podstavkih, vsak prst na roki in nogi je imel zlato naslonjalo. Razven tega so bile v grobišču zapestnice, prstani in odtis pokojnikovega obraza v čisto zlato. Sedeče kraljevo truplo je bilo v krsti iz zlata. Še enkrat povdarjamo: taka in tolika je bila vsebina samo enega grobišča staroegipčanskega kralja. Največ starih zlatih najdin po Egiptu so stopili in kovali zlat denar za vedne vojske.

V starih časih niso cenili zlatih zakladov le radi umetniške izdelave, ampak pred vsem radi denarne vrednosti.

Največ zlata so pa gotovo naropali v 16. stoletju Španci, ko so osvajali in ropali po ameriških državah Mehika in Peru.

V starem Peru so skozi mesce Španci dnevno natopili zlata v vrednosti 13 milijonov Din. En del zlatih in naropanih dragocenosti je obstojal iz strešni opaki podobnih zlatih plošč, drugi iz umetniško izdelanih predmetov kakor: zlatih skled, kozarcev, podob ljudi, živali, dreves in cvetic. Največje in najlepše ameriške dragocenosti so bile namenjene za španskega kralja Karla V., katerih pa ni videl, ker so romale poprej v peč za topljenje zlata.

Samo na eni steni Inkapalače v Mehiki je bilo pritrjenih 700 zlatih plošč. Ena plošča je bila vredna 96.000 Din. V drugi staroameriški palači so precehnili vrednost z zlatom prevlečene stene na 40.000.000 Din. Največ od teh zlatnin so takoj raztopili in poslali zlato v kepah v evropsko domovino. Pri zlatu ne smemo pozabiti tudi na nepregledne množine srebra. Nikdar ni bilo toliko čistega zlata natopljenega, kakor v letih, ko so gospodarili v srednji Ameriki Španci.

Akoravno so Peruanci pred prihodom Špancev večino zakladov poskrili v podzemeljska skrivališča, pogreznili v jezera ter reke, a vkljub temu so še našli španski mogotci uprav bajne dragocenosti v velikem mestu Kucko in v Kaksamarka. Še danes, po preteku 400 let za tem, se odpravljajo vsako leto cele ekspedicije, ki iščejo od starih Inka zakopane in v vodne globočine pogreznjene zlate zaklade.

Zlato in zopet zlato je pohlep nenasitnega človeštva vseh časov.

*

300letnica rojstva izumitelja ure na nihalo. Dne 14. aprila je minulo 300 let, ko se je narodil v mestu Haag na Holandskem zvezdoslovec, matematik in mehanik Kristijan Huygens. Leta 1657 je izdelal Huygens prvo uro na nihalo in je pustil izdelek tudi patentirati. Kot gonilno moč je izumil za žepno uro v kolobar zvito pero, ustvaril je steklene leče za daljnogled po zvezdarnah in upostavljal nauk, da se luč širi v valovih. Duhoviti izumitelj je umrl v svojem rojstnem mestu leta 1695.

Novosti iz letalstva. Nemci bodo dogradili do sredine leta 1930 novo zračno ladjo vrste »Zeppeline«, ki bo nosila ime: »LZ 128«. Ladja bo dolga 225 m, vsebine bo imela za plin 150.000 kubičnih metrov, gonilo jo bo osem Maybach motorjev s 540 konjskimi silami. Stroški za zračnega velikana so proračunani na 20 milijonov zlatih mark. Zrakoplov bo vozil 140 km na uro in bo trajala vožnja iz Evrope v Ameriko le 2 dni. — Junkerjeve delavnice za letala bodo poslale v kratkem v promet aeroplan »J 38«. V letalu bo prostora za 30 potnikov in bo frčalo s hitrostjo 170 km na uro. Gonili ga bodo 4 motorji in bo imelo dve nadstropji. Ena nadstropje bo za potnike, drugo bo služilo za skladišče.

Izum hitrostnega samokresa. — Znani ameriški iznajditelj Browning (po njem se tudi imenuje dosedaj najboljši revolver) v Ogedenu v ameriški državi Utah je iznašel te dni nov samokres. Nova iznajdba je dolga 33 mm, krogla 3.7 mm in se da izstreliti v eni minuti 150 krogel. Novo orožje bodo predvsem rabili letalci.

Največje brzine na zemlji in v zraku. Urad za izračunavanje brzín je sestavil sledečo tabelo sekundnih brzín: elektrika 300.000.000 m, svetloba isto, zvok 330 m, letalo 122.5 m, avtomobil 69.7 m, motocikel 46.2 m, železnica 31.9 m, kolesar 26.88 m, konj 17.730 m, tekač 9.25 m.

Starost svinčnika. Nihče bi ne verjel, da je že več kot 500 let, odkar so ljudje pisali s svinčeno šibico, zasajeno v les. Pravi svinčnik je star komaj 260 let. Leta 1663 so odkrili v Boroughdalu na Angleškem grafit. Fabrovo tovarno, ki izdeluje svetovno znane svinčnike, so ustanovili leta 1760 na Norimberskem in Hardtmuthovo v Budjevicah v letu 1820.

Učenjak, ki obvlada 205 jezikov. Radi znanja jezikov je bil do pred kratkim po celem svetu na slovesu Jožef Mezzofanti, ki se je rodil leta 1774 v Bologni na Italijanskem. O njem poročajo, da je obvladal 58 jezikov. V Nemčiji v Frankfurtu na Maini so odkrili dr. Ludvika Haralda Schütz, ki je bil rojen leta 1873 in je gospodar čez 205 jezikov. Že njegov oče je bil talentiran za jezike in mladi dr. Schütz je že kot gimnazijec govoril deset jezikov. Živi kot učenjak sam zase in ima knjižnico, ki obsega 15.000 knjig.

Krava povrgla tele brez nog. V Kraljevu v Srbiji je povrgla krava kmetu Stevanoviču tele brez nog. Izvanredna prikazen je bila sicer dobro razvita, le noge so manjkale in živalca je živel samo dva dni.